

TÓTH ERZSÉBET

Talált füzetek 1.

Szilánkok egy életrajzból

„csak a megszokottól eltérő időtapasztalat
kényszerítheti ki az idő nyomatékos érzékelését”

Hans-Thies Lehmann

A megszokottól meglehetősen eltérő időtapasztalatnak tekinthető, amikor az egyik fiók mélyén két sűrűn teleírt naplófüzetre bukkantam. Az enyém volt persze, ki másé? Az a személy írta a jegyzeteket, aki 1994 márciusában voltam. A legfeltűnőbb az erőteljes önbizalomhiány, a gőg, a nagyravágás, a hiúság, az elismerés óhajta. Érzelmi labilitás, egy biztos szerelem mellett is többszörösen fantomérzelmek, képzelt szerelmek hálójában vergődtem. (43 éves voltam.)

Huszonnyolc évvel később, 2022-ben a legmegdöbbentőbb, hogy alig változott valami.

1994. március 1.

A tegnapi depresszió túljutottam. Elvittem az anyut gyógytornára, nagyon érdekes, miközben várok rá, mindég sokan megnéznék, nemcsak férfiak, nők is. Ebből arra gondolok, talán nem vagyok egy átlagos nő. Nagyon kell igyekezni, hogy le tudjak fogyni. Ma délelőtt tornáztam. Éppen indultam ebédelni, amikor a kapuban Szerváccal és Paján Viktorral találkoztam. Mondtam nekik, hogy éppen indulok, de azért 10 percre behívtam őket. Jóska úgy néz ki, mint egy hajléktalan Raszputyin. Iszonyú volt így látni. A haja és a szakálla nagyon hosszú és ősz. A ruhája nagyon koszos. Valami munka kellene neki, de ha meglátja valaki, biztos, hogy nem alkalmazza. Viktor azt mondja, ő még csak egy hete foglalkozik a dologgal – Józsi sorsával –, egyelőre tájékozódik, így mondta. Jó 10-15 évvel ezelőtt, mikor megismertem, Jóska akkor is nála dolgozott, a Dimitrov téri csarnokban, csak hogy most már Viktor sem dolgozik. Azt mondja, régebben volt ideje elmélkedni, s így tanácsokat osztogatott azoknak, akiknek nem volt rálátásuk a dolgokra. Viktor nagyon érdekes ember volt, még a börtönt is megjárta, most idegenként néztem rá. Úgy vettem ki a szavaikból, hogy Jóska talán nála fog kertet ásni. Abban maradtunk, hogy majd felhívnak. Én biztos, hogy nem tudok rajta segíteni. Csütörtökre megbeszéltem az interjút. A második cikket feladtam Kiss Dénesnek. Nagyon izgulok, elfogadja-e. Nem egészséges ennyire izgulni. Nem szabad abba hagynom ezeket az aprómunkákat. Jó érzés, hogy mindjárt 6 óra, és még világos van. Érezni lehet a tavaszt. Írok egy levelet Kelemen Ágiéknak.

Május 31.

Megint jó kis szünetet tartottam. Közben lezajlott a választás, Kelemen Laci volt itt New Yorkból, nálam lakott 10 napig. Illetve előtte a felesége, Ági barátnőm. Kár, hogy mindig csak külön-külön tudnak jönni. Laci a Bem téren, az MDF-székházban töltötte a választások éjszakáját, nem lehetett nagy öröm. Úgy hagyta ott őket, hogy „Megyek, levágom az Erzsit a kötélről.” Hát, erre ugyan nem volt szükség, de azóta is tart a döbbenet. Rendben van, hogy leváltották a kormányt, de hogy az MSZP-re szavaztak ilyen örült arányban, az túlzás. Van ebben jó is. Talán egy kicsit megtisztul az MDF, és pragmatikusabbá

válik. Négy évig karosszékből nézhetik az új kormány vergődését, bár ők biztos nem lesznek olyan szemét ellenzék, mint velük szemben voltak. Azoknak a rágalmaknak a fele – még a negyede – sem igaz, amikkel négy éven keresztül vádolták őket, de mivel nem volt kezükben a sajtó, illetve nem tudták megnyerni, hát az elvetett mag beért a nép kebelében. A nép, az istenadta, elhitte azt a sok gyalázkodást, és persze sok hibát is elkövettek, az kétségtelen. Mindent egybevetve szerintem a magyar nép a hasára szavazott, és elhitte, hogy éveken belül javulni fog a helyzete. Örülnék, ha így lenne, de kétlem. Győzött a prolimentalitás. Ami a legnagyobb baj, hogy már most elkezdték a „4 évezést” és a 40 évről elfeledkeztek. Röhejes lenne, vagy inkább szájalmas, ha egy volt ÁVÓS lenne Magyarország miniszterelnöke. Sokan elmennek ebből az országból, de még többnek nincs hova menni. Sokszor elmennék én is, de úgy lenne jó elmenni, hogy közben visszajönni. Annyira talán soha nem tudom megutálni ezt az országot, hogy örökre elmenjek. Bár néha közel állok hozzá. New Yorkban szeretnék élni egypár évig, azután valahol Erdélyben, Marosvásárhelyen vagy a Gyimes völgyében, azután visszajönni Pestre. Hogy ne érezzem az itteni fullasztó levegőt, s amikor hazajönnék, semmit nem tudnék az éppen aktuális csetepatékról, gyilkolásokról, mocskolódásokról, az éppen divatos regényekről, az agyondicsért költőkről és írókról, elfogulatlanul és idegenként olvashatnám őket, és örülhetnék annak, ami szép maradt vagy szép lett azóta, és nem venném észre, ami elromlott. Talán. De az is lehet, hogy észrevenném. A hosszú távollét elsimítaná a haragot vagy a szomorúságot, csak az öröm maradna. Hát, valahogy így tudnám én szeretni a hazámat. Így, hogy örökké itt vagyok, és csak két hétre, ha elmegyek, így nem igazán szeretem. Mégsem tudnék elmenni. Három verset kellene holnap elvinnem a Litea könyvesboltba, mert megígértem Zalánnak. Vagy elviszem, vagy elküldöm. Zalánnal mindig szeretek beszélgetni, fiatalnak érzem magam vele, talán mert ugyanolyan maradt a stílusa, mint mikor megismertem. Többi ismerősömnél – barátomnál – ez nincs így, mindegyik öregesebb, fontoskodóbb, pózolásabb lett. Bizonyára én is. Még Szikszai is megváltozott, Cyprian is. Mind a kettő olyan, mintha a föld terhe az ő vállukat nyomná. Olyan nehézkesek. Talán az ÉS teszi. Az a szemét ÉS. De már régen beszéltem velük. Ha a szemem elé kerülnének, megmondanám nekik, hogy ők segítették hatalomra az MSZP-t. Most örülhetnek.

Június 4.

Csütörtökön elmentem a Várba, a Liteába, Zalán és Mózsi könyvbemutatójára. Miklós nem jött velem, ezért olyan rossz kedvem volt, hogy majdnem én sem mentem el. Senki ismerős nem volt, ilyenkor még mindig idegennek érzem magam. Mózsi Feri adott egy könyvet „változatlan szeretettel” – nem tudom, mit ért ezen. Zalánnak odaadtam a három verset, a zsebébe tette. Csillával, Zalán feleségével beszélgettem egy kicsit. Megbeszéltük, hogy elmegyek hozzájuk hamarosan. Ez is egy lépés volt a világba történő visszatalálásom felé. Nem kellene olyan nagy ügyet csinálni ilyesmikből, és ha gyakrabban kimozdulnék, nyilván nem is lennék olyan ideges. Hobó is ott volt. Szimpatikus.

Másnap reggel jött értem Pécsi Györgyi és Tóth Karesz, indultunk Györgyi kis polszkijával Miskolcra. Fél kettőre értünk oda, egyszer megálltunk. Fantasztikus jó idő volt, és nagyon jól éreztem magam egész nap. Úgy látszik, ismerősök között nincs depresszióm. Serfőző Simon, Ferdinandy György nagyon kedvesek voltak. A könyvheti műsor után egy halászcárdában vacsoráztunk. Simon azt mondta, hogy szívesen kiadnák a válogatott verseimet jövőre. Azt mondtam, hogy előbb még várjuk meg kb. egy év verstermését, és akkor örömmel beszélhetünk róla, ha meg lennék elégedve. Nem szeretném, ha a következő könyvem is olyan visszhangtalan lenne, mint az előző. Ezért is

jó volt elmenni Miskolcra, mert Simon adott egy Magyar Életet, egy olyan folyóiratot, amit eddig még nem láttam (Nemzetpolitikai Szemle), és benne egy kritika az *Arcod mögött május*-ról, Szekér Endre írta. Igen dicsér, és kedves, bár talán felületes. Ezt azonban elhomályosítja a tény, hogy egyáltalán szóra méltatják. Egy éve, mióta megjelent a könyv, ez a harmadik kritika, és ebben már Ágh István minősíthetetlen írása is benne van, amit Szervácról, Banosról és rólam írt. Nagyon örültem Szekér Endre írásának. Az egész nap nagyon jó hangulatban telt, 11-re értünk haza, Györgyi a sötétben egy kicsit lassabban jött, de különben jól vezet. Karesz azt írta ajánlásnak: „Ikonarcú Tóth Erzsébetnek”. Ferdinandy pedig: „Szeretettel Tóth Erzsébetnek”, pedig attól félttem, nem emlékszik a nevemre. Este Ferdinandy könyvét olvastam. Másnap befizettük Anyuval a krétai utat. 120 ezer forint lesz. Szeptember 20-tól október 4-ig. Nagyon örülök, hogy sikerült elintézni. Állítólag Krétán még szeptemberben is 30 fok van. Bár igaz lenne. Addig még több mint három hónap van. Szeretnék sokat írni addig, néha elmenni egy-egy hétre Kláriékhoz a Balatonra, sokat tornázni, úszni, napozni, keveset enni, szépnek és okosnak lenni. Miklóssal elég sokat veszekszünk, de nem tudunk egymás nélkül élni. Napi penzumot kellene kitalálni, és azt mindenképp betartani. Ígértem Serfőzőnek verset és prózát is, ő meg azt ígérte, hogy „kiveri” belőlem. Erre föl, ma reggel már hívott is. Tegnap este meg Szervác hívott sajnós, úgy éreztem a hangján, hogy be van rúgva. El akart jönni Lajossal, azt mondtam, nem lehet. Félek attól, hogy eljönnek, de részegen. Egyáltalán nem volt kedvem hozzájuk. Azt mondta, hogy meg fog halni. Ezt az ígéretet már sokszor hallottam tőle részegen. Persze, meghalunk mindnyájan, csak nem egyszerre. Sajnálom őt, de úgy veszem észre, keményedik a szívem. Nem olyan régen egy ilyen telefon után az egész estém el lett rontva, most meg csak kb. tíz percig gondoltam rá. Olvastam. Eszméletlen az a rengeteg könyv, amit el kellene olvasnom, amit kaptam, vagy vettem a könyvhéten, és még sok mindent szeretnék is venni. Nem is lehet megvenni mindent, amit szeretnék, mert nincs annyi pénzem. Nagy László naplóját megvettem Miklósnak a születésnapjára. 800 Ft volt. Csoóri-tanulmányokat szeretnék még, Hrabalt, Kunderát, Szántó Piroskát, Rakovszkyt, meg még sokakat. Dobait már vettem, nagyon szép. Nem szabad nekiesnem ezeknek a könyveknek, mert megvan az a rossz szokásom, hogy hetekig semmit nem csinálok, csak olvasok. Egy sort le nem írok, csak olvasok, olvasok. Erről le kell szokni. Azt kell csinálni, hogy ha nem írok, az angollal kell foglalkozni, Sylvia Plathot fordítani például. És fontos, hogy ne hagyjam abba ezt a naplót, hogy legalább évek múlva, ha belenézek, tudjam, hova tűntek el a napjaim. Ahogy a tornára rá tudtam szokni, talán erre is rá tudok.

Június 6.

Tegnap nagyon hideg volt, anyuhoz mentem ebédelni, délután eljött Miklós. Nagyon rossz érzés volt ilyen szakállasan látni. Azt mondta, azóta nem borotválkozott, mióta azt mondtam neki a telefonban, hogy legyünk csak barátok, nem muszáj nekünk szerelmeseknek lenni. Akkor talán nem okozunk ennyi fájdalmat egymásnak. Ilyen marhaságot mondtam. Rossz volt látni, hogy miattam kínozza magát, de hát megérdemli. Felesége van, én szabad vagyok. Én is megérdemlem. Átölelt, letepert az ágyra, csókolgatott, de semmi. Nem tudom elképzelni a kapcsolatunkat testi érintkezés nélkül. Öntudatlanul is meg akarom érinteni, és azt hiszem, ő is. Ma reggel a rendes adagot (egy órát) tornáztam, 12-re mentem fodrászhoz. Egy óra szolárium, azután Zsuzsa befestette a hajam. Nem szeretem, hogy ilyen szőke, de hiába mondom neki, hogy sötétebbre fesse. Ilyenkor nyáron nagyon kiszívja a nap. A délutánt ellógtam. Olvastam az új verseskönyveket, igazán csak Dobai tetszik, de az nagyon. Olyan fantasztikus nyelven ír a vitorlákról és a tengerről, hajókról, elmúlt du-

nai, balatoni és más találkozásokról, képekről, hogy az ember szinte ringatózik a sorokon. Azt hiszem, így kell a hazaszeretetről írni, hogy ne legyen avitt.

„A drága honi partok és a még drágább idegenek” – lehet, hogy nem pontosan idézem. Úgy olvasom, mint egy regényt, s olyan lassan, mint a legkedvesebb regényeket, hogy sokáig tartsanak. Talán valóban regény ez a verseskönyv, időutazás az első szerelembe. Mert minden tenger, minden vitorla, minden festmény, minden lányalak csak alkalom, hogy az első szerelmet idézze. Felfedeztem magam az egyik Dobai-verscímben – a régi romániai utunk emlékére íródott vers – Giti, Csaplár, Balla Zsófi és a román írók között. Jó volt emlékezni erre.

Június 7.

Ha megválasztják Horn Gyulát miniszterelnöknek, az mindenképpen 1956 szembeköpiése lesz. Akkor is, ha ő személy szerint nem bántott senkit, nem rúgta ki senki fogát, ha ő volt a leggyöngédebb ávós egész Magyarországon. Legutóbbi beszédében így szólt a hallgatóságához: „elvtársak”. Nem volt elszólás, azt lehetett látni. Jól megfontolta, és várta a hatást. A hatás: óriási taps. Úgy látszik, az ott ülők már elfelejtették a Rákosi-korszak elvtársozásait, és a Kádár korszakét. Egyébként Horn nagyon sok mindenben emlékeztet Kádár-ra. Az összekacsintás, a Hofi-humor, a demagógia – mi is bérből és fizetésből élünk –, a kétkezi munkások emlegetése mind-mind az undorító Kádárt idézi. Persze, furcsa is lenne az ő szájából „honfitársaim”-at vagy „polgártársak”-at hallani. Legalább következetes.

Ma délután Miklós. Megborotválkozott, hozott rózsát, sárgadinnyét, cseresznyét. Nagyon jó volt. Sokáig beszélgettünk. Ő is elkeseredett. Nem tudom, mi lenne, ha nem lennénk egymásnak.

Június 8.

Ma beadtam az útlevelekérelmemet, egy hónapon belül elküldik. Vettem egy Görögország-útikönyvet. Feladtam egy levelezőlapot Kiss Dénesnek, legalább megtudom, mi lesz a cikkem sorsa. Az a legrosszabb, hogy nincs hova írni. A Heti Nemzeti Újság nagyon rossz, szerintem a világ legrosszabb hetilapja. Beszélni kellene Lezsákkal, hogy ez így nem jó. Talán most, hogy már nincs olyan nagy tisztsége az MDF-ben, olyan lesz, mint régen. Bár olyan már soha nem lesz. Anyu látta őt a tévében, és mondta, hogy egész másképp nézett ki, kisimult lett az arca, jókedvű volt, humorizált, egy hatalmas teher esett le róla. Úgy látszik, neki is jót tett a „rendszerelváltás”, nemcsak a NÉP-nek. Kertész Ákos szerint egyébként csak most jött létre az igazi rendszerelváltás. Most, hogy az MSZP győzött. Ez igazán furcsa. Nem csak most állt vissza a régi rend?! Az Élet és Irodalom tévékritikusa szerint május 9-én még a nap is szebben sütött le ránk, mint azelőtt. Már-már gusztustalan ez a szocreál lihegésre emlékeztető üdvrivalgás, ahogy a magyar publicisták fogadták ezt a választási eredményt. Sokan már búcsút is mondtak, többen megírták „utolsó publicisztikájukat”, például Megyesi Gusztáv, Széky János, Kertész Ákos, Kornis Mihály – mondván, most már nem lesz szükség az általuk művelt újságírássra, mert visszaállt a régi rend. Mindenből sugározni fog a fantasztikus szakértelem, elmúlt a Horthy-rezsim kísértete, az antiszemitizmus réme stb. Azt még csak értem, hogy ilyen eszeveszetten örülnek, hogy az MDF-et leváltották, de kérdelem én, honnan tudják, hogy az MSZP és az SZDSZ mit fog művelni? Honnan? Lehet, hogy egész másféle hibákat fognak elkövetni – amit nem hiszek –, de hogy lesz mit kritizálni, és hogy publicisztikára mindig szükség lesz, az is biztos. Talán úgy gondolják ezek az urak (bocsánat: elvtársak), hogy már nem lesz okuk annyira gyűlölködni és gyűlöletet szítani?! Mert ha igen, ezt én is csak üdvözölni tudom. Az ÉS tévékritikusa például írhat nyu-

godtan a focimeccsekről, a vetélkedőkről, nem kell az egész írását az MDF gyalázására fordítania. Sok-sok energia szabadul fel így, talán jóra fordítható. S mindez miért? Végre egy olyan kormány lesz, aki tetszik a díszes újságíróknak. Ezt már most kinyilvánítják, pedig még egyetlen intézkedést nem hoztak, még át sem vették a kormányzást. Szerintem egy kicsit kilóg a lóláb. A komcsik lólába.

Június 9., csütörtök

Holnap megyünk Nyíregyházára Anyuval. Ha jó idő lesz, ott maradunk egy héttig, ha nem, két-három nap múlva hazajövünk. Nem leszek itthon Miklós születésnapján, így ma adom át az ajándékát. Remélem, örülni fog. Ma megint veszekedtünk egy kicsit a telefonban, úgy látszik, nem tudom fékezni magam. A legapróbb ürügy elég, hogy felhúzzam magam, és fúriává változzak. Azt hiszem, helyzetünk reménytelensége okozza ezt. Beszéltünk arról is, miért nem írok mostanában több verset. Szerintem azért, mert csak most jöttem rá, milyen jelentéktelen az egészhez viszonyítva, amit csináltam. Persze, ha minden költő így gondolná, akkor nem írna senki, csak az a néhány zseni. És a zseniket sem ismerik föl soha. Csak utólag. Egyébként szükség van jó költőkre is, nemcsak zsenikre. Bennem most abszolút nincs hivatástudat. Talán a visszhangtalanság miatt, ami a harmadik kötetemet követte. Lehet, hogy most, gyermekkorom színterén meglátogat az ihlet. Nekem nagyon nagy szükségem van a természeti környezetre a versíráshoz. Mióta Anyám kertjét elhagytam, azóta szűnt meg a versírásom. Ha egy év alatt írni tudnék egy verseskönyvet, mint a Csoóri vagy Nagy Gáspár! Bár még nem olvastam őket. Lehet, hogy kár volt megírni.

Június 10., péntek

Dél körül indultunk, be volt borulva, félúton szakadni kezdett az eső. Mire Hajdú-Bihar megyébe értünk, már sütött a nap, Nyíregyházán pedig kifejezetten meleg volt. Nyékládháza után egyszerűen imádom az utat. Gyönyörű a hűvös, nyárfasorokkal szegélyezett utakon menni kocsival, és ráadásul itt a forgalom is kisebb. Szerintem a Nyírség Magyarország egyik legszebb helye, bár Nyíregyháza után még szebb. Krúdy, Móricz és Váci Mihály is így gondolta. A rengeteg akácról, a poros utakról mindig a fiatalságom és Váci Mihály jut eszembe. Amikor beértünk Nyíregyházára, megálltunk a piacnál, bár már csak fedett piac volt, lévén du. fél öt. Vettünk ezt-azt, otthon főztünk paprikás krumplit.

Június 11., szombat

Nagyon rosszul aludtunk ezen az ágyon. Jó, széles ágy, bőven elfértünk rajta az Anyuval, de ma este keresztben fogjuk kipróbálni, mert így egy kicsit lelógott a lábunk. Reggel megint irány a piac, Anci vett 4 csirkét, 20 kiskacsát, hat kislibát, felneveli, és aztán levágja őket. Nekem ehhez már nem lenne szívem. Bár tudom, hogy így csinálják, de mégis. Valahogy az az állat, amit az ember etet, szerintem jobban az ember szívéhez nő. Talán ezért nem veszek én élő kacsát meg libát. Aranyosak voltak, ahogy hazahoztuk őket, és fürödtek a vízben. Nagyon szomjasak voltak. Ebédre megjöttek Sanyikáék is a két gyerekkel. Borzasztóan néz ki, és a hangulata is iszonyú. Állítólag tudja, hogy rövid időn belül meg fog halni. Nem tudom, hogy lehet így élni. Délután napoztam egy kicsit a teraszon. Este megnéztük a *Cápát*. Iszonyú egy film. Ma, amikor jöttünk haza a piacról, láttunk egy kis földdarabot nagyon gyöngye kis kukoricákkal, szépen meg volt kapálva, mellette egy akácsor, valahogy olyan gyerekkori érzés sajdult belém, megfájdult a szívem. Nem tudom, miért épp az a darabka föld váltotta ezt ki belőlem, amikor pedig az egész táj itt van.

A piacon nagymama is eszembe jutott, hogy ő is, amikor még élt, 4-5 kiló krumplival, két kiló meggyel képes volt kiállni és árulni. Gyerekkorunkban minden nyarat (három egész hónapot) ott töltöttünk a húgossal, főleg amikor még csak ők laktak ott nagyapával egy kis házban. Akkor még az a ház, ahol most vagyunk, még nem volt, csak a hatalmas barackos a kis házzal. Egyetlen szoba volt ez a ház, mégis elvöltünk benne négyen egész nyáron, sőt, a kis Sanyika is, aki akkor 4-5 éves lehetett, ő is velünk volt. Sokszor, amikor 7-8 óra körül felébredtünk Klárral, már senki nem volt otthon. Nagyapa már elment dolgozni a konzervgyárba, nagymama pedig, gondolom, hajnalban szedett egy kis krumplit, borsót, ezt-azt, ami volt, és becipelte a piacra. Busszal ment be a városba. Mindig le volt szedve már 3-4 sárga- és 2-3 hatalmas görögdinnye, le volt eresztve a kútba, hogy később a tűző napon ne melegedjenek meg. Sokszor fél kilenc, kilenc körül, néha még hamarabb, már jött nagymamánk hazafelé, mezítláb a porban, mert mindig fáj a lába. A pénzt, amit árult, már el is költötte, hozott ezt-azt, amit csak a városból lehetett hozni. Nekünk is mindig hozott valami finomat, cukrot vagy még inkább gyümölcsöt, ami a mi kertünkben nem volt. Ő ezekből a reggeli piacozásokból szerzett magának egy kis „zsebpénzt” – mert hogy ő a piacra jár, nem volt szabad elárulni a nagynénénknek. Bár azt hiszem, tudták. Akkor, amikor a temetőbe megyünk Anyuval nagymama és nagyapa sírjához, nem is igen vagyok szomorú, talán egy kicsit megilletődök a sok szép sírtól, a szépen gondozott és az elgazosodott síroktól, az egész nyíregyházi temetőtől, mert olyan szép, hogy úgy határoztam, itt temessenek el, ha meghalok. Sok-sok gyönyörű, hatalmas fa árnyékolja a sírokat, és járkálva a kis temetői parcellák között az ember szinte megnyugszik, szépnek találja a halált, szépnek, hogy az élők így gondoskodnak a halottakról a sok szép virággal. Szóval a temetőben nem igazán vagyok szomorú. Annál inkább a házban, a régi helyeken, ahol semmi nincs úgy, mint régen, nincs meg már a kis ház, a barackos, minden helyen valami egészen más van, és mindenhol hiányzik nagymama. Hiányzik az éjszakai kutyaugatásokból, a vég nélküli kutyaáriákból, a kakaskukorékolásokból és a rongyos lángosból, ahogy a paprikás krumpli mellé egy csésze aludt tejet adott, vagy a méregerős lecsóból, amire azt mondta: nem erős ez egy *kummát se, kisjányom*. Kenyérrel ette a görögdinnyét, és megette a csirke fejét is. Kiszippantotta az agyvelejét. A csirkefejről jut eszembe, Miklós már biztos volt Mircinél. Nagyon nyugodt vagyok, mert szerintem ő még nálam is jobban gondját viseli, ami nem nagy kunszt. Jó néha eljönni otthonról, érdekes, hogy két nap múlva viszont már vágyom vissza a lakásomba. Így meg különösen, mert most valahogy olyan szépen sikerült megcsinálni, hogy jól érzem magam otthon. Most kezd kisütni a nap, talán eljutunk a strandra is ma. Anyu süteményt süt, én meg írom ezt a naplót, úgyhogy nagyon jó dolgom van. Most már az egyik verset, amit a hazáról kezdtem írni, be szeretném fejezni.

Június 12., vasárnap

Egész nap rossz idő volt, itthon voltunk. Olvastam, naplót írtam, süteményt sütöttünk, délután felhívott Miklós, nagyon jó volt hallani a hangját. Azt mondta, Mirc nagyon kedves volt vele.

Június 13., hétfő

Első alkalom, hogy nem töltjük együtt M. születésnapját. 11-től 5-ig a strandon voltunk. Fantasztikus szép lett gyerekkorom strandja, szerencsére még kevesen voltak, így igazán jó hangulatban napozhattunk. Az úszómedencében hideg volt a víz, ott nem mertem úszni, viszont a melegben úszkáltam, mint egy szélütött halacska. A régi két medencéhez még hármat építettek, az egész

strand gyönyörűen parkosítva van, úgy érzem, kellemes napokat fogunk itt tölteni. Csak jó idő legyen.

Június 16.

Ma a megbékélés jegyében Horn együtt koszorúz Nagy Imre lányával, egyedül, úgy látszik, nem mer kiállni. Anyu csak úgy emlegeti: „a törpe”. Nekem az a véleményem, hogy óvakodj a törpétől. Tegnap szintén a megbékélés jegyében agyba-főbe verték a Fradi-drukkereket, mert kupagyőztes csapatukat akarták ünnepelni. Lovas rendőrök, kutyák, pozsonyi és chilei jelenetek tűntek fel az ember szeme előtt. Nyolc rendőr ütlegel egy földön fekvő fradistát, iszonyú. Az emberekben – ha ugyan az ilyen rendőr embernek tekinthető – rejlő brutalitás félelmetes, és irtózatosan hamar előjön. Visszatérve a törpére: nem kell tartania semmitől, ez az ország olyan szellemi mélypontra süllyedt, az önbecsülés annyira hiányzik belőle, hogy nem tudok elképzelni olyan gyalázatot, amit meg ne bocsátana, feltéve, ha közben jól teletömheti a hasát.

Június 17., péntek

4 napos strandolás után ma pihentünk egy kicsit, rossz idő volt. De az a négy nap csodát tett a bőrömmel. Nem égett le, de nagyon szép, egyenletes barna. Csak a hajammal nem vagyok megelégedve. Túl szőke lett. Ha hazamegyünk, befestetem. A fogyóást sem tudom rendesen tartani, bár nem vészes, mert a strandon szinte soha nem eszünk semmit. Még van két hónap Krétáig. Mire indulunk, csodálatos karcsú szeretnék lenni. Már nem tűnik lehetetlennek, mert már sokat fogytam. Jobban érzem így magam.

Június 18., szombat

Ma megint strand. Délután Miklós hívott. Nagyon vár haza. Olyan volt a hangja, hogy éreztem. Azt mondja, minden rendben, sok üzenetem van, Mirc aranyos, de szerintem már ő is unja a macskapátyolgatást. Végül is ebben a házban, ahol nyaraltunk, nagyon ritkán volt időm írni, csak éjjel lett volna rá alkalom – csend –, de többnyire még éjjel is szólt valami idegtépő, dübörgő zene a közeli sörözőből, úgyhogy nem kedvezett az alkotásnak semmi. Ha csak az nem, hogy úgy érzem, igazán kipihentem magam. Ha hazamegyünk, be kell fejeznem egy pár verset, és azután elmegyünk a Balatonra. Minél kevesebbet szeretnék idén nyáron otthon tartózkodni. Nyaralás közben az ember kevésbé figyel oda a politikára, egy hete nem vettem újságot, és ez nekem most nagyon fontos, mert nem bírnám elviselni a jelenlegi helyzetet. Egy belső emigrációt szeretnék megteremteni, a jelentéktelen ügyektől függetlenül végezni a dolgomat, megírni azt a rengeteg verset, amit az elmúlt években nem írtam meg. Legszívesebben elmennék nagyon messzire, de Anyut nem hagyhatom itt. Néha olyan depresszió tör rám, hogy napokig nem tudok az íróasztalhoz vánszorogni. 2-3 hetente 3-4 nap. Ez borzaszó sok az ember életéből. Ezt egyedül Miklós tudja, de ő is azt hiszi, nem komoly. Ezt a naplót is azért kezdtem el írni, azért kényszerítem magam, hogy legalább ne szokjak el a fogalmazástól. Ha már versírásra nincs kegyelmi idő. Bár most készülöben van egy pár vers, ha hazamegyek, muszáj befejezni. Az egyik a hazáról szólna, a másik az éjszakai versek orvtámadásáról. Szeretném megírni a Spiró-vers párját – JÖNNEK –, most a másik oldalról. Persze, ez nem kelt majd akkora felháborodást, valószínűleg majd köpnek rá egyet, tagja sem vagyok semminek, ahova citálhatnának, de legalább egyszer az életben megírom erről, amit gondolok. A reggeli kakaskukorékolással, madáracsicsergéssel semmi nem versenyezhet. Ebben a falusi csöndben a kismadarak beszélgetése szinte a lelkemet simogatja, és felkészít a cudar napokra. Bár talán még nem lesz olyan cudar.

Június 19., vasárnap

Olyan rossz időre ébredtünk, hogy azonnal becsomagoltunk, és indultunk hazafelé. Csak hétfőre terveztük, de már mindketten vágytunk haza. Először még süttöttünk egy kis sütit, cihelődünk, és délben indultunk. 4-re értünk haza. Most már meg sem érzem ezt az utat, annyira szeretek vezetni. Itthon gyönyörű margaréták, cseresznye és egy fantasztikus levél várt. Sajnos Miklós nem volt itt, de este beszéltünk telefonon. Azt mondta, érezte, hogy már jönni fogunk. Fáradt lehettem, mert 9 körül elnyomott az álom. Nagyon jó itthon lenni.

Június 20., hétfő

Korán reggel Miklós. Friss kiflikkel, túrós sütivel stb. Nagyon szerettük egymást. Délben elmentem Györgyiékhez (Pécsi Györgyi), szerencsére otthon voltak. Mindkét gyerek irtó aranyos volt. Luca nem győzte abbagyni a puszkodást. Érdekes, hogy ebben mennyire más minden gyerek. Csütörtökön utaznak Krétára. Megígértem, hogy előtte még elmegyek egy este, mert ma hamar eljöttem. Versekkel kellene írnom, mert Serfőző üzenete már itt várt. Talán este sikerül valami.

Június 21., kedd

Délelőtt Kiss Dénes telefonált. Nagyon sajnálja, de elveszett a cikkem, amit még márciusban leadtam nekik, és ő azonnal nyomdába adta. Azt mondja, hetekig nem ment be a szerkesztőségbe, választási kampány stb. Szeretnének már egy jobb lapot csinálni. Nem mondtam neki, hogy ez a mostani úgy szar, ahogy van, finomabban mondtam. Megint kért verset, cikket, mindent. Hát, majd meglátom. Este Cyprián telefonált, már vagy fél éve nem beszéltünk. Nem volt jó beszélgetés, ingerült voltam, mintha ő is tehetne valamiről. Tehet is. Például nem kellene az ÉS-nél dolgozni. Bár ő személy szerint nem írt le semmi olyat, ami elítélendő. De jót se. Megígértem, hogy a jövő héten találkozunk. Mindenáron meg akarja menteni Szervácot. De ismerem már az ilyen irányú fellángolásait. Dumál, dumál, és fél évig megint semmi. Jóskát nem hiszem, hogy meg lehet menteni. Nem azért, mert én is megpróbáltam már. Egyszerűen nem lehet. Ha nincs meg benne egy iszonyú erős elhatározás, hogy kilép az alkoholizmusból, hiába vár valamire vagy egy nőre. Ilyen állapotban nem áll szóba vele egy nő sem. Én például csak a barátja voltam, de most már félek találkozni vele. A tavalyi estünk óta nem óhajtom látni, és kész. Messziről tiszteltem a verseit. Ennyi elég belőle. Úgy hangzik, mintha magyarul beszélnék. A langyosakat kiköpi az Úr. Ez jutott eszembe Esterházy legújabb cikkét olvasva. Olyan nagyon független akar lenni, aztán csak langyosnak sikerül. Se hús, se hal.

Június 22., szerda

Délután Kláriéknál voltunk a gyerekekre vigyázni. Én napoztam, anyuka főzött. Nagyon jó idő volt. Miklóssal egy kicsit ingerült a kapcsolat. Nem hívott fel, és este itthon az üzenet. Györgyi is telefonált, hogy Luca nagyon várt. Kár volt megígérni, hogy elmegyek. Elküldtem Kiss Dénesnek a cikket. Nagyon nagy depresszió tört rám. Úgy látszik, rossz hatással van rám Budapest.

Június 23., csütörtök

Délután Miklós. Ha találkozunk, minden olyan egyszerűnek tűnik. Dolgozni továbbra sem tudtam.

Június 27., hétfő

Szombat, vasárnap nagy napozások Anyuval a Széchenyi női napozójában. Ez egy külön szám, ez a napozó. A sok bugyuta nőnek hiába mondják, hogy mi-

lyen káros a napozás. Én sem érzem jól magam, ha nem vagyok egészen barna. Tavaly, tavalyelőtt nem is voltam a vendéglő miatt. Furcsa arra gondolni, hogy egy éve még a vendéglőben nyüstöltem. Egy éve jelent meg a könyvem. Izgatottan vártam a kritikákat, akkor még nem sejtettem, hogy mindössze három fog megjelenni. Abból is az egyik nem tekinthető kritikának. Meg kell szokni ezt, de nehéz. Miklós mindig Hamvast idézi nekem, meg kell tanulni létezni és írni a minimális elismerés igénye nélkül, nem úgy, hogy sértődötten tudomásul venni a sikertelenséget, hanem egyfajta közönnyel. Persze Hamvas nagyon nagy példa. Én talán azért is bénultam meg, mert túlságosan komolyan veszem ezeket a nagy példákat. A nyilvánosság teljes kizárása és megvetése. Megvetésre éppen van elég ok.

Július 11., hétfő

Tegnap érkeztünk Kláriék balatoni házába, természetesen esett az eső. Hoztuk Dinit és Tamást is, Klári is jött velünk, de ő ma visszamegy, mert dolgoznia kell. Két hétre tervezzük a nyaralást, én egy kisebb dolgozatot szeretnék 20-ig megírni, és talán egy-két verset. Serfőzőnek megígértem. Tegnap föladtam egy glosszát az ÉS-nek. Kertész Ákos Esterháznak írt nyílt levelével foglalkozik. Szikszai Karcsinak címeztem, úgy gondolom, ez az én „békejobbom” az ÉS felé, ahova már két éve nem küldtem semmit, olyan gyalázatosan viselkednek. De hát felejtjük el a sérelmeket. Kalandosan indult az utazás. Először is csütörtökön Miklós is elutazik, így nem tud Mircókra vigyázni. Margitkára bízom, aki Anyu kutyájára, Macira is vigyáz. Szegény Mirc rettenetesen nyávogott, míg elvittük Anyuhoz, az ölemben ült a kocsi-ban, és éreztem, hogy majd kiugrik a kis szíve az ijedtségtől. Ahogy megérkeztünk, abban a pillanatban eltűnt, egy jó félóraig kellett keresni, mire meglett. Bebújt az Anyu ágya mögé. Fájt érte a szívem, de nem vihettük magunkkal, mert itt még nagyobb galibát okozott volna. Nagyon sok cókómokkal jöttünk, alig fértünk be a kocsi-ba.

Induláskor megint eltévedtünk Budakeszinél, nem Törökbálint, hanem Bécs felé indultunk, de az autópályáról sokáig nem lehetett letérni, ezért úgy döntöttünk, hogy Székesfehérvár felé megyünk. Csak egy kis kerülő, de olyan szép arra az út, csodálatos. Forgalom alig, gyönyörű lankás, ligetes tájak. Csákberény, Lovasberény, végig Csoóri járt az eszemben, ez az ő vidéke. Gyönyörűen írt róla egy pár esszéjében, nem is csodálom. Valami különös békét, nyugalmat áraszt az a táj, amit nem lepnek el autópályák és száguldozó teherautók, kamionok, benzinkutak, autós turisták, örültek. Napraforgók, kukoricatáblák, learatott búzamezők között jöttünk és szép, árnyas fasorok kísérték. Sajnos Székesfehérvár után ismét vissza kellett térni a balatoni útra, ott aztán rögtön lelassult a forgalom, mint sejtettük, egy baleset miatt. Egy szép kis piros autó belefordulva az árokba egyedül, mintha egy nagyra nőtt kislány otthelyezett játéka lenne, az autópályán meg lépésben araszolnak a BMW-k, Mercedesek, Audik, Volkswagének, bennük a lepirult turisták, mint isten jól nevelt és jóllakott báránykái. Majdnem mind német, nem tudom, miért nem mennek máshova. Ráadásul az eső miatt mind az utakon nyüstölt. Jó időben ezek most a Balatonban áznának. Végül is megérkeztünk.